

Sprawozdanie z działalności Narodowego Instytutu Dziedzictwa w pierwszym półroczu 2020 roku

Wstęp

Wybuch pandemii w marcu 2020 r. wpłynął na wszystkie obszary działalności Narodowego Instytutu Dziedzictwa. Cyklicznie organizowane przez Instytut szkolenia (przedstawiciele podmiotów zaangażowanych w ochronę i opiekę nad zabytkami, szkolenia w ramach kursów Międzynarodowej Podyplomowej Letniej Szkoły „Akademia Nieświeska”), spotkania (Spotkanie Opiekunów Pomników Historii, Międzynarodowy Dzień Ochrony Zabytków) i konferencje związane z ochroną i opieką nad zabytkami, które każdego roku gromadziły licznych odbiorców, zostały odwołane, zawieszane lub przełożone. Specjalistyczna biblioteka i wszystkie archiwa NID zostały zamknięte dla osób z zewnątrz. Pracownicy Instytutu przeszli w tryb pracy zdalnej. Zadania wymagające pracy w terenie zostały wstrzymane lub poważnie ograniczone. Większość zadań obejmujących działania mające na celu upowszechnianie wiedzy o dziedzictwie i jego wartościach została przeniesiona do Internetu.

Jednocześnie powyższe okoliczności otworzyły przed Instytutem nowe możliwości dotarcia do odbiorców oraz przyspieszyły poszukiwanie nowych sposobów realizacji zadań statutowych.

Najważniejsze informacje o Narodowym Instytucie Dziedzictwa

A. Misja NID

Misją NID jest tworzenie podstaw dla zrównoważonej ochrony dziedzictwa poprzez wyznaczenie i upowszechnianie standardów ochrony oraz konserwacji zabytków, kształtowanie świadomości społecznej w zakresie wartości i zachowania dziedzictwa kulturowego, a także gromadzenie i upowszechnianie wiedzy o dziedzictwie w celu jego zachowania dla przyszłych pokoleń.

B. Krótki zarys historii Instytutu

Narodowy Instytut Dziedzictwa jest prawnym następcą Ośrodka Dokumentacji Zabytków, utworzonego w 1962 r. w celu „usprawnienia inwentaryzacji zabytków dla racjonalnego planowania ich odbudowy i konserwacji”. W 2002 r. poprzez

połączenie Ośrodka Dokumentacji Zabytków i Ośrodka Ochrony Zabytkowego Krajobrazu powstał Krajowy Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków (KOBiDZ). 1 stycznia 2007 r., na mocy zarządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, do KOBiDZ przyłączono Ośrodek Ochrony Dziedzictwa Archeologicznego, co oznaczało powstanie pod poprzednią nazwą nowej instytucji kultury. 1 stycznia 2011 r. KOBiDZ zmienił nazwę na Narodowy Instytut Dziedzictwa. Instytucja z nową nazwą i zmienionym statutem, dostosowanym do ówczesnych wyzwań stojących przed systemem ochrony zabytków, kontynuowała idee ochrony i udostępniania dziedzictwa kulturowego szerokim grupom odbiorców.

Kolejne zmiany w Instytucie nastąpiły w 2014 r. i polegały na aktualizacji statutu i Regulaminu Organizacyjnego NID.

31 stycznia 2020 r. Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego po raz kolejny nadał nowy statut dostosowany do aktualnych potrzeb związanych z ochroną i opieką nad zabytkami, czego konsekwencją było wdrożenie 1 lipca 2020 r. nowej struktury organizacyjnej Instytutu w celu bardziej efektywnego realizowania misji NID.

C. Ramy prawne funkcjonowania NID

Narodowy Instytut Dziedzictwa jest państwową instytucją kultury, która działa na podstawie następujących aktów prawnych:

- ustawy z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz.U. z 2018 r. poz. 1983 oraz z 2019 r. poz. 115, 730, 1696 i 2020),
- ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. z 2018 r. poz. 2067 i 2245 oraz z 2019 r. poz. 730 i 1696),
- statutu stanowiącego załącznik do zarządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 30 stycznia 2020 r. (poz. 5).

D. Struktura organizacyjna

Zgodnie z regulaminem organizacyjnym z dn. 1 lipca 2020 r. strukturę organizacyjną Instytutu tworzą: Dział Standardów Konserwatorskich, Dział

Kształcenia o Dziedzictwie, Dział Danych o Zabytkach, 7 Oddziałów Terenowych wraz z 8 Pracownikami Terenowymi, 3 Specjalistyczne Pracownie Terenowe oraz inne komórki organizacyjne i samodzielne stanowiska pracy.

Wprowadzenie nowego regulaminu organizacyjnego miało na celu:

- dostosowanie – w większym stopniu niż dotychczas – struktury organizacyjnej NID do priorytetów działalności wyznaczonych przez misję Instytutu,
- dostosowanie struktury organizacyjnej NID do nowo powierzonych zadań (np. stworzenie Specjalistycznej Pracowni Terenowej „Centrum Architektury Drewnianej”) i do zadań na nowo zdefiniowanych przez MKiDN (np. powołanie Zespołu ds. monitoringu zabytków),
- racjonalizację struktury organizacyjnej i kompetencji poszczególnych komórek organizacyjnych,
- uproszczenie struktury organizacyjnej, pozwalające na bardziej efektywne zarządzanie Instytutem,
- optymalizację struktury zarządczej,
- usprawnienie zarządzania działalnością terenową NID.

E. Zadania statutowe NID

Do zadań statutowych Narodowego Instytutu Dziedzictwa należy w szczególności:

1. tworzenie i upowszechnianie standardów dokumentacji, badania, konserwacji i digitalizacji zabytków ruchomych, nieruchomych i archeologicznych,
2. włączenie się na wniosek ministra lub Generalnego Konserwatora Zabytków w proces ewaluacji i doskonalenia systemu ochrony i opieki nad zabytkami oraz w proces ochrony dziedzictwa niematerialnego,
3. wydawanie opinii i ekspertyz dotyczących działań przy zabytkach na rzecz organów administracji publicznej,
4. monitorowanie i analizowanie zagrożeń dla dziedzictwa kulturowego oraz wypracowywanie metod przeciwdziałania tym zagrożeniom, w tym

w szczególności obiektów z Listy światowego dziedzictwa UNESCO i uznanych za pomniki historii,

5. publikowanie i upowszechnianie wydawnictw z zakresu ochrony dziedzictwa kulturowego i opieki nad nim,
6. realizacja specjalistycznych programów szkoleniowych i informacyjnych na rzecz służb konserwatorskich i środowisk związanych z opieką nad zabytkami,
7. podejmowanie współpracy z właścicielami i zarządcami zabytków na rzecz właściwego zarządzania zasobem dziedzictwa kulturowego oraz promowanie zasad opieki nad zabytkami,
8. realizacja programów i kampanii społecznych w zakresie promowania dziedzictwa kulturowego i jego wartości, a także idei ochrony zabytków i opieki nad zabytkami,
9. realizacja programów edukacyjnych i podejmowanie współpracy na polu edukacji społecznej na rzecz ochrony i opieki nad dziedzictwem materialnym i niematerialnym,
10. podejmowanie współpracy na rzecz wzrostu społecznego zaangażowania w system identyfikacji i ochrony dziedzictwa kulturowego,
11. gromadzenie, opracowywanie, archiwizowanie i udostępnianie wiedzy o stanie zachowania i wartościach zasobu dziedzictwa kulturowego, w tym także zbiorów naukowych związanych z ochroną tego dziedzictwa,
12. gromadzenie i zarządzanie zasobem dokumentacji rejestru zabytków i Krajowej Ewidencji Zabytków, a także ewidencjonowanie badań archeologicznych prowadzonych na terenie kraju,
13. prowadzenie i rozwój ogólnopolskiego cyfrowego systemu gromadzenia i udostępniania danych o dziedzictwie kulturowym, w tym danych geolokalizacyjnych,
14. koordynowanie realizacji procedury występowania z wnioskiem do ministra o uznanie przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zabytku nieruchomego za pomnik historii,

15. realizacja w zakresie powierzonym przez ministra zadań wynikających z porozumień, konwencji i innych dokumentów ratyfikowanych przez Polskę, związanych z ochroną i opieką nad dziedzictwem materialnym i niematerialnym,
16. prowadzenie w porozumieniu z ministrem współpracy międzynarodowej w zakresie ochrony i opieki nad dziedzictwem kulturowym,
17. organizowanie i prowadzenie innych prac związanych z ochroną dziedzictwa kulturowego na zlecenie ministra lub Generalnego Konserwatora Zabytków.

Instytut realizuje swoje zadania, współpracując ze służbami konserwatorskimi oraz innymi jednostkami organizacyjnymi wyspecjalizowanymi w ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, w tym ze szkołami wyższymi, instytucjami naukowymi, instytucjami kultury, muzeami, kościołami i związkami wyznaniowymi, a także administracją rządową i samorządową oraz organizacjami pozarządowymi.

Działalność Narodowego Instytutu Dziedzictwa

A. Priorytet – Wyznaczanie i upowszechnianie standardów ochrony i konserwacji zabytków

1. Program przeciwdziałania przestępczości przeciwko dziedzictwu archeologicznemu

W okresie sprawozdawczym monitorowany był rynek antykwaryczny w zakresie naruszeń prawa dotyczących zabytków archeologicznych. Monitoringowi poddano 140 aukcji na portalach aukcyjnych Allegro i eBay. W wyniku tych działań wykryto i zgłoszono Policji 4 przypadki złamania prawa. Zgłoszenia były związane również z innymi portalami aukcyjnymi. Ponadto przeprowadzono 10 konsultacji roboczych z przedstawicielami Policji. Pracownik NID uczestniczył w działaniach prowadzonych przy Policję przy 3 postępowaniach, a także zeznawał w sprawach karnych jako ekspert.

Realizacja zadań statutowych nr 4, 6.

2. Wydawanie opinii i ekspertyz dotyczących działań przy zabytkach na rzecz organów administracji publicznej

W pierwszym półroczu 2020 r. specjaliści NID z Warszawy i Oddziałów Terenowych, pomimo ograniczeń wynikających ze stanu panującej epidemii polegających m.in. na zamknięciu bibliotek i archiwów, a także utrudnień w fizycznym dostępie do obiektów sporządzili 105 opinii specjalistycznych.

Tabela I. Opinie specjalistyczne opracowane przez NID.

Lp.	wnioskodawca	Liczba opinii
1.	Generalny Konserwator Zabytków (opinie dotyczące skreśleń zabytków z rejestru lub w sprawach prowadzonych postępowań odwoławczych)	33
2.	Wojewódzcy konserwatorzy zabytków (opinie dotyczące rozpoznania wartości zabytkowych oraz oceny prowadzonych prac konserwatorskich i robót budowlanych przy zabytkach)	61
3.	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad (opinie dotyczące oceny badań archeologicznych prowadzonych na terenie przeznaczonych pod inwestycje drogowe)	8
4.	Inne organy (samorządowi konserwatorzy zabytków, Prokuratura, Policja)	3
5.	Razem	105

Realizacja zadań statutowych nr 1, 3, 4, 7.

3. Przygotowywanie opracowań studialnych i projektowych

Poza opiniami i ekspertyzami na zlecenie organów konserwatorskich NID wykonał opracowania typu studialnego: Dokumentacja – Rewaloryzacja Parku Tężniowego w Ciechocinku wraz z elementami architektury; Kórnik – zespół zamkowo-parkowy wraz z kościołem parafialnym; Owczary – studium konserwatorsko-krajobrazowe cerkwi; Analiza krajobrazowa terenu Muzeum Obozu Zagłady w Treblince.

Realizacja zadań statutowych nr 1, 3, 4, 7, 11.

4. Współpraca z GDDKiA i udział w programie ratowniczych badań archeologicznych na trasach budowy dróg krajowych

W ramach współpracy z GDDKiA w całej Polsce w okresie sprawozdawczym przedstawiciele NID uczestniczyli w 69 odbiorach prac archeologicznych realizowanych w związku z budową dróg krajowych i autostrad.

Realizacja zadań statutowych nr 1, 3, 4, 7.

5. Tworzenie i upowszechnianie standardów dokumentacji, badań i konserwacji zabytków ruchomych, nieruchomych i archeologicznych

W ramach tworzenia i upowszechniania standardów dokumentacji, badań i konserwacji poszczególnych kategorii zabytków NID w pierwszym półroczu prowadził prace nad opracowaniem standardu postępowań w projektowaniu z

zakresu konserwacji i restauracji parków, ogrodów i innych form zaprojektowanej zieleni.

Realizacja zadań statutowych nr 1, 2.

6. Szkolenia specjalistyczne w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami

W ramach realizacji programów szkoleniowych i informacyjnych na rzecz służb konserwatorskich i środowisk związanych z opieką nad zabytkami NID przeprowadził 2 szkolenia. Ich odbiorcami byli policjanci wydziałów kryminalnych Komendy Głównej Policji oraz komend wojewódzkich. Szkolenia dotyczyły problematyki nielegalnego obrotu bronią i innymi zabytkami znajduwanymi na polach bitew XX wieku. Zorganizowano również szkolenie pt. „Archeologia w procesie inwestycyjnym” - skierowane do studentów inżynierii lądowej Politechniki Warszawskiej.

Realizacja zadań statutowych nr 1, 6.

7. Wydawnictwo czasopism i publikacji specjalistycznych

W ciągu pierwszego półrocza trwały prace nad przygotowaniem numeru 1/2020 czasopisma „Ochrona Zabytków”. Wydanie drukiem publikacji planowane jest na sierpień 2020 roku.

W okresie sprawozdawczym trwały także prace redakcyjne nad planowaną książką pt. „Drzwi i bramy w architekturze świeckiej miasta Jarosławia od końca wieku XVIII do roku 1939” autorstwa Jadwigi Stęchły, która ukaze się w nowej serii wydawniczej NID „Monument”. Trwały też prace nad książkami przygotowywanymi przez partnerów zewnętrznych: „Warszawskie Stare Miasto – zachowanie i konserwacja tynków i malarstwa ściennego zabytku UNESCO. W 40. rocznicę wpisu warszawskiego Starego Miasta na Listę światowego dziedzictwa UNESCO” (we współpracy z Biurem Stołecznego Konserwatora Zabytków) oraz „Urban Planning à la Française. One Thousand Years of Practice and European Innovations (t. 1 i 2)” autorstwa prof. Krzysztofa Pawłowskiego. Dodatkowo, w ramach współpracy z Instytutem Prawa Gospodarczego, wydano publikację „Dziedzictwo kulturowe a własność intelektualna”.

W celu łatwiejszej komunikacji z autorami, recenzentami i czytelnikami wydawanego przez NID czasopisma „Raport” prezentującego wyniki ratowniczych badań archeologicznych powstała strona internetowa czasopisma <http://raport.nid.pl>.

Realizacja zadania statutowego nr 5.

8. Koordynowanie realizacji procedury występowania z wnioskiem do ministra o uznanie przez prezydenta RP zabytku nieruchomego za pomnik historii

W okresie sprawozdawczym dla Rady Ochrony Zabytków opracowano jedną opinię dotyczącą obiektu kandydującego do uznania za pomnik historii: Sulejówek – dworek Józefa Piłsudskiego „Milusin”. Opracowano projekt rozporządzenia do uznania za pomnik historii „Rogalin – zespół pałacowo-parkowy z obszarem dawnego majątku ziemskiego”. Przeprowadzono 2 lustracje terenowe obiektów kandydujących do uznania za pomnik historii: Szczecin – budynek administracyjny socjalno-produkcyjny wraz z dawną świetlicą Stoczni Szczecińskiej; Sulejówek – dworek Józefa Piłsudskiego „Milusin”.

Realizacja zadania statutowego nr 14.

9. Monitoring stanu zachowania zabytków w tym pomników historii i miejsc światowego dziedzictwa brak

Narodowy Instytut Dziedzictwa uczestniczy w systemie monitorowania zabytków w tym pomników historii i miejsc światowego dziedzictwa. Ograniczenia wynikające z panującej epidemii COVID-19 utrudniały monitoring, a w szczególność lustracje terenowe zabytków. Mimo to w okresie sprawozdawczym wykonano 110 wyjazdów w celu zweryfikowania stanu zachowania zabytków.

Tabela II. Lustracje terenowe zabytków.

Lp.	Nazwa miernika	Miejsca Światowego Dziedzictwa	Pomniki Historii	Inne zabytki
1	Liczba lustracji terenowych przeprowadzonych w okresie sprawozdawczym	0	5	105

Realizacja zadań statutowych nr 2, 4, 7, 11.

10. Współpraca z zarządcami pomników historii

W czerwcu, w Kazimierzu Dolnym, miało odbyć się kolejne już z dorocznych Spotkań Opiekunów Pomników Historii. W pierwszym półroczu 2020 r. trwały prace przygotowawcze do tego spotkania, ale wybuch epidemii wymusił konieczność odwołania spotkania.

Realizacja zadań statutowych nr 1, 7.

11. Prowadzenie procedury konkursu „Zabytek Zadbany”

Konkurs „Zabytek Zadbany” ma na celu promocję właściwej opieki nad zabytkami – prowadzonych wzorowo prac badawczych, konserwatorskich, rewaloryzacyjnych i adaptacyjnych, a także systematycznych działań na rzecz właściwego utrzymania zabytków. Nadzór nad konkursem w imieniu ministra kultury i dziedzictwa narodowego sprawuje Generalny Konserwator Zabytków.

Konkurs ma charakter otwarty, jest adresowany do właścicieli, posiadaczy i zarządców obiektów wpisanych do rejestru zabytków nieruchomych. Zgłoszeń konkursowych mogą dokonywać właściciele, posiadacze i zarządcy zabytków, a także wojewódzcy konserwatorzy zabytków lub konserwatorzy samorządowi oraz kierownicy delegatur wojewódzkich urzędów ochrony zabytków. Procedurę konkursową prowadzi Narodowy Instytut Dziedzictwa.

Do konkursu w edycji 2020 zgłoszono 63 zabytki. Spośród zgłoszeń spełniających kryteria formalne, jury konkursu wybrało laureatów w 5 kategoriach konkursowych i przyznało 12 wyróżnień.

Narodowy Instytut Dziedzictwa w porozumieniu z Ministerstwem Kultury i Dziedzictwa Narodowego promował informację o wynikach konkursu „Zabytek Zadbany” za pośrednictwem prasy, radia, mediów społecznościowych i stron internetowych. Szczegółową informację o wynikach konkursu przekazano także do wojewódzkich konserwatorów zabytków.

Realizacja zadań statutowych nr 1, 7, 8.

12. Organizacja obchodów Międzynarodowego Dnia Ochrony Zabytków

W okresie sprawozdawczym intensywnie przygotowywano obchody Międzynarodowego Dnia Ochrony Zabytków. Ustalono plan wydarzenia,

przygotowano oprawę graficzną wydarzenia. Z powodu ogłoszenia w marcu br. stanu epidemii, uroczysta gala obchodów Międzynarodowego Dnia Ochrony Zabytków musiała zostać odwołana.

Realizacja zadań statutowych nr 1, 8, 10.

13. Prowadzenie internetowej bazy wiedzy z zakresu zarządzania dziedzictwem adresowanej do jednostek samorządu terytorialnego

Głównym zadaniem serwisu <http://samorzad.nid.pl> jest dostarczenie przedstawicielom samorządów, organizacjom pozarządowym działającym na polu dziedzictwa, samorządowym instytucjom kultury, lokalnym liderom i wszystkim zainteresowanym obywatelom praktycznej wiedzy na temat dziedzictwa, jego wartości i ochrony oraz możliwości jego wykorzystania w projektowaniu strategii zrównoważonego rozwoju gminy. Portal stanowi bazę wiedzy z zakresu szeroko pojętego zarządzania dziedzictwem, a w szczególności prawnych, finansowych, ekonomicznych, społecznych i konserwatorskich aspektów tego procesu.

W okresie sprawozdawczym najważniejszym zadaniem była analiza funkcjonalności portalu i przygotowania założeń do zmian modernizacyjnych i rozwojowych portalu. Głównym celem prac jest ułatwienie nawigacji na stronie, wprowadzenie większej przejrzystości, uporządkowanie publikowanych treści oraz wprowadzenie narzędzi skutecznego ich wyszukiwania. Dodatkowo dokonano przeglądu treści pod kątem ich zgodności z aktualnym stanem prawnym oraz udostępniono do pobrania 9 nowych publikacji zewnętrznych. W okresie sprawozdawczym Portal odnotował znaczący przyrost użytkowników (42 tys. w okresie sprawozdawczym) – jest to efekt m.in. intensyfikacji działań promocyjnych, które były prowadzone na fanpage’u Narodowego Instytutu Dziedzictwa.

Tabela III. Portal internetowy <http://samorzad.nid.pl>.

Lp.	Nazwa miernika	Wartość
1	Liczba artykułów dodanych do bazy wiedzy samorzad.nid.pl w okresie sprawozdawczym	0
2	Liczba wszystkich artykułów opublikowanych w bazie wiedzy samorzad.nid.pl	157
3	Liczba użytkowników, którzy odwiedzili bazę wiedzy samorzad.nid.pl w okresie sprawozdawczym	42 000

Realizacja zadań statutowych nr 7, 8, 9, 10 .

14. Prowadzenie procedury konkursu „Samorząd dla Dziedzictwa”

Celem konkursu jest promocja i upowszechnianie najlepszych wzorców w zakresie opracowywania i wdrażania gminnego programu opieki nad zabytkami, o którym mowa w art. 87 ust. 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Do udziału w konkursie mogą zgłaszać się gminy, które właściwie korzystając z możliwości jakie daje instytucja gminnego programu opieki nad zabytkami, zrealizowały działania i zadania służące ochronie i zachowaniu wartości dziedzictwa kulturowego przy jednoczesnym zaprogramowaniu zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego gminy w oparciu o efektywne wykorzystanie potencjału zasobów dziedzictwa kulturowego.

W okresie sprawozdawczym opracowano ostateczne założenia konkursu (regulamin, formularz zgłoszenia, procedurę oceny), które zostały zaakceptowane przez Generalnego Konserwatora Zabytków. Przygotowano również propozycję wzoru opinii dla Oddziałów Terenowych NID w celu ujednoczenia i zobiektywizowania ocen. Zaproponowano skład jury konkursu, który został zaakceptowany przez Głównego Konserwatora Zabytków. Wypracowano optymalne założenia promocji konkursu. W ramach przygotowań do sprawnej realizacji zadania Pracownicy NID sprawdzili kilkaset gminnych programów opieki nad zabytkami oraz sprawozdań z ich realizacji (kwalifikujących się, ze względu na termin ich zakończenia, do tegorocznej edycji konkursu) pod kątem spełnienia ustawowych celów tych programów. W oparciu o te wstępne oceny opracowano podsumowanie w skali ogólnopolskiej. 10 czerwca 2020 r. ogłoszono nabór zgłoszeń konkursowych.

By dotrzeć z informacją o naborze do nowego konkursu, podjęto szereg działań promocyjnych, m.in. przygotowano i wysłano informację prasową, zaangażowano urzędy wojewódzkie do popularyzacji konkursu wśród jednostek samorządu terytorialnego, nawiązano współpracę z wojewódzkimi i samorządowymi konserwatorami zabytków. Prowadzono kampanię informacyjną za pośrednictwem mediów społecznościowych.

Do dnia 30 czerwca 2020 r., w którym zakończył się nabór wpłynęło 35 zgłoszeń konkursowych.

Realizacja zadań statutowych nr 1, 2, 7, 8, 10.

15. Współpraca z Głównym Urzędem Statystycznym przy badaniu jednostek samorządu terytorialnego w zakresie realizowania zadań z zakresu ochrony i opieki nad zabytkami

W marcu br. GUS przekazał MKiDN raport z badania „Ochrona zabytków i opieka nad zabytkami w samorządzie gminnym”, które zostało przeprowadzone we wszystkich gminach w Polsce (badanie było obowiązkowe). Pracownicy NID brali udział w przygotowaniu i realizacji badania oraz w przygotowaniu końcowego raportu. Raport dotyczy danych z zakresu prowadzenia gminnych ewidencji zabytków, uchwalonych gminnych programów opieki nad zabytkami, zagadnień związanych z planowaniem przestrzennym, programami rewitalizacji, finansowaniem czy porozumień o samorządowym konserwatorze zabytków. W czerwcu br. Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego przekazało Narodowemu Instytutowi Dziedzictwa wyniki badania do wykorzystania w prowadzonych projektach, analizach i dalszych pracach badawczych.

Realizacja zadań statutowych nr 2, 4, 10.

16. Działania związane z przygotowaniem wniosków aplikacyjnych o wpis zabytków na Listę Światowego Dziedzictwa

W styczniu 2020 roku zostały zakończone prace nad wnioskiem o wpisanie Stoczni Gdańskiej – miejsca narodzin Solidarności i symbolu upadku żelaznej kurtyny w Europie na Listę światowego dziedzictwa UNESCO. Wniosek został formalnie przyjęty i przeszedł do oceny merytorycznej przez Międzynarodową Radę Ochrony Zabytków ICOMOS, organizację doradczą Komitetu Światowego Dziedzictwa. Załącznikiem do wniosku był przygotowany przez Narodowy Instytut Dziedzictwa we współpracy z władzami miasta Gdańska projekt planu zarządzania obszarem proponowanym do wpisu. Instytut pełni funkcję tymczasowego koordynatora planu zarządzania. W ramach realizacji swoich obowiązków Instytut rozpoczął proces konsultacji projektu planu z interesariuszami procesu zarządzania Stoczną

Gdańską w celu wypracowania jego ostatecznej wersji. Równolegle trwają prace nad wypracowaniem strategii rozwoju i całościowej, spójnej koncepcji zagospodarowania obszaru zaproponowanego do wpisu na Listę światowego dziedzictwa i jego bezpośredniego otoczenia. Rozpoczęte prace są niezwykle istotne dla przyszłości zabytkowych terenów stocznioowych oraz uzyskania przez Stocznnię Gdańską statusu światowego dziedzictwa.

Realizacja zadań statutowych nr 7, 10, 15.

17. Prowadzenie programu dotacyjnego MKiDN „Ochrona zabytków archeologicznych”

Program Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego „Ochrona zabytków archeologicznych” ma na celu wspieranie zadań służących nieniszczącemu rozpoznaniu i dokumentacji dziedzictwa archeologicznego oraz opracowaniu i upowszechnieniu wyników badań archeologicznych. Zgłaszane projekty są rozpatrywane w trybie konkursowym, a Narodowy Instytut Dziedzictwa, jako instytucja zarządzająca, sprawuje pieczę nad przebiegiem procedury konkursowej oraz prawidłową realizacją zgłoszonych zadań.

Strategicznym celem programu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego „Ochrona zabytków archeologicznych” jest świadoma i zrównoważona ochrona dziedzictwa archeologicznego in situ, zgodna z normami międzynarodowymi.

Tabela IV. Program dotacyjny MKiDN „Ochrona zabytków archeologicznych.

Lp.	Nazwa miernika	Wartość
1	Budżet dotacji do wydatkowania w 2020 r. (razem ze środkami przyznanymi w procedurze odwoławczej) rozdysponowany na projekty w naborze 2020 r. oraz na projekty 2-letnie z 2019 r.	2 137 400,00 zł
2	Liczba projektów zgłoszonych do naboru w 2020 r.	67
3	Liczba projektów pozytywnie ocenionych formalnie	59
4	Liczba projektów dofinansowanych	34
5	Liczba projektów zakończonych i rozliczonych w 2020 r.	36
6	Liczba projektów w trakcie realizacji (zadania 2-letnie z 2019 r.)	17

Wyniki naboru konkursowego opublikowano 18 lutego 2020 r., a wyniki procedury odwoławczej – 18 marca 2020 r.

W związku z trudnościami powstałymi w trakcie epidemii koronawirusa jeden z beneficjentów nie mógł wykonać zadania i zrezygnował z dofinansowania. Do realizacji dopuszczono więc 33 projekty, z tego 16 zakończy się 31 grudnia 2020 r., a 17 jest realizowanych w trybie dwuletnim (do 31 grudnia 2021 r.). Wszystkie

umowy zostały już zawarte i dla 30 zadań przekazano środki (pierwsza transza bądź całość w przypadku zadań jednorocznych).

Rozliczenia zadań dofinansowanych w latach 2018-2019 były składane do NID od połowy stycznia 2020 r. i dotyczyły łącznie 56 projektów, z tego:

- 39 zadań zakończonych, wykonanych w trybie jednorocznym lub dwuletnim, spośród których do końca pierwszego półrocza zakończono rozliczenie 36 umów (dla pozostałych 3 trwają jeszcze działania uzupełniające, przedłużone wskutek epidemii),
- 17 zadań dwuletnich rozpoczętych w 2019 r., których pierwszy etap został rozliczony i druga transza dofinansowania została uruchomiona lub będzie przekazana w III kwartale (w zależności od potrzeb beneficjenta).

Realizacja zadań statutowych nr 1, 2, 15, 17.

18. Prowadzenie programu rewaloryzacji Parku Mużakowskiego

W pierwszym półroczu br. prowadzono prace związane z realizacją zadań z zakresu bieżącej pielęgnacji parku, uzyskano decyzje administracyjne niezbędne do prowadzenia tych prac oraz realizowano zadania promocyjne obejmujące m.in. aktualizację „Przewodnika po Parku Mużakowskim”.

Realizacja zadań statutowych nr 1, 15, 16, 17.

B. Priorytet - Kształtowanie świadomości społecznej w zakresie wartości i zachowania dziedzictwa kulturowego.

1. Prowadzenie kampanii społecznej zwiększającej wrażliwość społeczną na przestępczość przeciwko zabytkom

Kampania społeczna jest jednym z zadań Krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami na lata 2019-2022. W związku z opóźnieniami w przyznaniu środków z budżetu Krajowego programu działania planowane w ramach kampanii społecznej są planowane na drugą połowę 2020 r.

Realizacja zadań statutowych nr 8, 9, 10.

2. Prowadzenie kampanii społecznej „Krajobraz mojego Miasta”

Kampania społeczna jest jednym z zadań Krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami na lata 2019-2022. W związku z opóźnieniami

w przyznaniu środków z budżetu Krajowego programu działania planowane w ramach kampanii społecznej są planowane na drugą połowę 2020 r.

Realizacja zadań statutowych nr 1, 8, 9, 10.

3. ogólnopolska koordynacja Europejskich Dni Dziedzictwa

12-13 oraz 19-20 września 2020 r. odbędzie się 28. edycja Europejskich Dni Dziedzictwa, której hasło przewodnie brzmi „Moja Droga”. NID pełni rolę ogólnopolskiego koordynatora EDD

Tabela V. Europejskie Dni Dziedzictwa w 2020 r.

Lp.	Nazwa miernika	Wartość
1	Liczba wydarzeń zorganizowanych pod szyldem EDD w 2020 r.	nd.
2	Liczba miejscowości, w których organizowano obchody EDD w 2020 r.	nd.
3	Liczba uczestników wydarzeń EDD w 2020	nd.
4	Liczba użytkowników, którzy odwiedzili stronę internetową https://edd.nid.pl w okresie sprawozdawczym	45 359

W okresie sprawozdawczym prowadzone były przygotowania do kolejnej edycji oraz współpraca z koordynatorami, organizatorami wydarzeń m.in. krajowej inauguracji. Do 30 czerwca br. zostało zgłoszonych 379 wydarzeń kulturowych poświęconych lokalnemu dziedzictwu. Uroczysta inauguracja zaplanowana jest w tym roku na 13 września i odbędzie się w województwie małopolskim, w miejscowości Sienna, w gminie Gródek nad Dunajcem. Program obejmuje m.in.: koncert, wiele lokalnych atrakcji – takich jak warsztaty, wystawy oraz Małopolskie Targi Książki. Organizatorem jest Fundacja Horyzont 360, a do współorganizatorów należą Hotel Heron, Województwo Małopolskie, MCK Sokół, Fundacja Sztuki, Przygody i Przyjemności ARTS, Gmina Gródek nad Dunajcem oraz Gminny Ośrodek Kultury w Gródku nad Dunajcem.

Z powodu stanu epidemii nie mogły odbyć się zaplanowane wcześniej szkolenia dla organizatorów wydarzeń odbywających się w ramach EDD. W związku z tym zaplanowano kompleksowe wsparcie on-line organizatorów planujących włączyć się w tegoroczne obchody EDD. Przeprowadzono webinaria – we współpracy z Małopolskim Instytutem Kultury – w których wzięło udział ok. 110 organizatorów wydarzeń EDD oraz nagrano filmy szkoleniowe dla organizatorów EDD na następujące tematy:

- Wizerunek instytucji kultury w sieci,
- Czy dziedzictwo narodowe może być pociągające?

- Wystąpienia publiczne w sieci.

Nagrano również i opublikowano filmy szkoleniowo-instruktażowe dotyczące pracy z kamerą:

- Aparat jako kamera,
- Oświetlenie – technologia i estetyka,
- Montowanie materiału wideo – praca z programem Open Shot.

Filmy szkoleniowe i instruktażowe będą udostępnione organizatorom w lipcu na portalu YouTube NID. Planowane są też kolejne działania szkoleniowe dla organizatorów i redaktorów portalu EDD.

W związku z przygotowaniem do tegorocznych obchodów EDD zostały wyprodukowane materiały promocyjne, zgodne z zaktualizowaną na potrzeby tegorocznej edycji identyfikacją wizualną.

Realizacja zadań statutowych nr 7, 8, 9, 10.

4. Organizacja konkursu „Zabytkomania”

Zgodnie z przyjętym harmonogramem konkursu, działania związane z jego organizacją zostaną podjęte w drugiej połowie 2020 r.

Realizacja zadań statutowych nr 8, 9, 10.

5. Wydawnictwo publikacji popularnych

Działalność wydawnicza w 2020 r. Narodowy Instytut Dziedzictwa zainauguował wydaniem Raportu Roczno-go za 2019 rok. Opracowanie zawiera merytoryczne sprawozdanie roczne oraz prezentuje najważniejsze działania prowadzone przez Instytut w minionym roku.

W okresie sprawozdawczym trwały także prace redakcyjne nad przewodnikiem po Parku Mużakowskim. Wydano również aktualną wersję „Pomników historii” i rozpoczęto prace nad IV tomem „Kroniki Zabytkomaniaka”. Tym razem motywem przewodnim publikacji będą zabytki techniki, a także pojęcia krajobrazu kulturowego i dziedzictwa przyrodniczego.

Realizacja zadań statutowych nr 5.

6. Biblioteka NID

Narodowy Instytut Dziedzictwa prowadzi bibliotekę specjalistyczną w Warszawie oraz biblioteki w Oddziałach Terenowych na terenie całej Polski. Zadaniem bibliotek NID jest gromadzenie i udostępnianie publikacji specjalistycznych dotyczących zabytków w Polsce oraz ochrony, konserwacji i zarządzania dziedzictwem kulturowym.

Tabela VI. Działalność Biblioteki NID.

Lp.	Nazwa miernika	Biblioteka centralna NID	Biblioteki regionalne NID
1	Liczba pozyskanych woluminów w okresie sprawozdawczym	241	335
2	Liczba woluminów będących na stanie biblioteki NID	50 910	65 116
3	Liczba osób, które skorzystały z biblioteki NID w okresie sprawozdawczym	121	30
4	Liczba publikacji wypożyczonych w okresie sprawozdawczym	46	178
5	Liczba publikacji, z których skorzystano w czytelni NID	245	nd
6	Liczba rekordów wprowadzonych do katalogu biblioteki	1 851	256
7	Liczba osób, które skorzystały z katalogu bibliotecznego online	5 187	-

W okresie sprawozdawczym w ramach wymiany międzybibliotecznej NID przekazał współpracującym instytucjom 29 woluminów książek i czasopism.

Informacja o księgozborze Biblioteki NID jest gromadzona i udostępniana w komputerowym systemie bibliotecznym PROLIB, co umożliwia korzystanie z katalogu online oraz z zeskanowanych katalogów kartkowych.

Realizacja zadań statutowych nr 5, 11.

7. Prowadzenie portalu internetowego promującego zabytki i ich wartości www.zabytek.pl

Portal internetowy www.zabytek.pl w nowoczesny sposób prezentuje informacje o polskich zabytkach wraz z ich opisami, towarzyszącymi zdjęciami, atrakcyjnymi zasobami cyfrowymi (np. modelami 3D obiektów, chmurami punktów, filmami dokumentalnymi) oraz lokalizacją obiektów.

Tabela VII. Portal internetowy www.zabytek.pl.

Lp.	Nazwa miernika	Zabytki wpisane do rejestru	Zabytki ujęte w ewidencji zabytków	Zabytki w ewidencji grobów i cmentarzy wojennych	Zabytki uznane za pomniki historii	Miejsca Światowego Dziedzictwa
1	Liczba zabytków, dla których reprezentacja na zabytek.pl została dodana w okresie sprawozdawczym	349	0	0	2	0
2	Liczba zabytków mających swoją reprezentację na zabytek.pl	84 157	0	0	107	16

3	Liczba zdjęć dodanych do zabytek.pl w okresie sprawozdawczym	2 792				
4	Liczba zdjęć opublikowanych na zabytek.pl	72 243				
5	Liczba zobrazowań 3D (cumulus/modele) dodanych do zabytek.pl w okresie sprawozdawczym	0				
6	Liczba zobrazowań 3D (cumulus/modele) opublikowanych na zabytek.pl	63				
7	Liczba filmów dodanych do zabytek.pl	0	0	0	5	0
8	Liczba filmów opublikowanych na zabytek.pl	0	0	0	82	0
9	Liczba użytkowników odwiedzających zabytek.pl w okresie sprawozdawczym	544 482				

Oprócz zdjęć i opisów zabytków na portalu można przeglądać 36 kolekcji tematycznych oraz 91 wycieczek prezentujących wybrane zabytki znajdujące się na terenie Polski.

W zasobach portalu dostępne są 82 filmy promujące pomniki historii pt.: „Szlakiem miejsc niezwykłych – pomniki historii”. Filmy te zostały opracowane przez NID we współpracy z TVP Kultura.

W galerii portalu umieszczone są także obiekty 3D w postaci siatkowych modeli MESH lub zarejestrowanych w wyniku skanowania laserowego chmur punktów. Model MESH pokazuje uproszczoną bryłę budynku oraz fotorealistyczną teksturę powierzchni zewnętrznych, natomiast chmura punktów jest wynikiem rejestrowania przestrzeni z rozdzielczością do 5 mm, dając precyzyjny, złożony z miliardów punktów, wirtualny model obiektu.

Realizacja zadań statutowych nr 7, 10, 11, 13.

8. Program badania opinii społecznej dotyczącej dziedzictwa

Program badań opinii społecznej ma służyć tworzenie modelu systematycznego i elastycznego gromadzenia oraz analizowania danych, przede wszystkim statystycznych, z zakresu ochrony dziedzictwa kulturowego i opieki nad zabytkami oraz powiązania tej dziedziny z jak najszerszym kontekstem ekonomiczno-społecznym. Wypracowanie powyższego modelu jest celem ewaluacji Krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami na lata 2019-2022, w związku z czym badania opinii społecznej dotyczącej dziedzictwa zostały uwzględnione w planach budżetu Krajowego programu na lata 2019-2022. Ograniczenia wynikające z epidemii COVID-19 oraz opóźnienia w przyznaniu środków z budżetu

Krajowego programu spowodowały, że działania związane z programem badań opinii społecznej zostały przesunięte na drugą połowę 2020 r.

Realizacja zadań statutowych nr 2, 4, 10.

9. Działania w ramach systemu ochrony dziedzictwa niematerialnego
Narodowy Instytut Dziedzictwa realizuje na poziomie krajowym zadania związane z wdrażaniem zapisów Konwencji UNESCO z 2003 r. w sprawie ochrony niematerialnego dziedzictwa kulturowego. NID prowadzi między innymi procedurę wpisywania przez ministra kultury i dziedzictwa narodowego praktyk i tradycji kulturowych na Krajową listę niematerialnego dziedzictwa kulturowego oraz koordynuje prace związane z prowadzeniem Krajowego rejestru dobrych praktyk na rzecz ochrony niematerialnego dziedzictwa kulturowego.

Tabela VIII. Ochrona niematerialnego dziedzictwa kulturowego.

Lp.	Nazwa miernika	Wartość
1	Liczba wniosków o wpis na Krajową listę niematerialnego dziedzictwa kulturowego, które wpłynęły do NID w okresie sprawozdawczym	6
2	Liczba nowych elementów, które zostały wpisane na Krajową listę niematerialnego dziedzictwa kulturowego w okresie sprawozdawczym	4
3	Liczba wniosków o wpis do Krajowy rejestr dobrych praktyk na rzecz ochrony niematerialnego dziedzictwa kulturowego, które wpłynęły do NID w okresie sprawozdawczym	2
4	Liczba nowych elementów, które zostały wpisane do Krajowego rejestru dobrych praktyk na rzecz ochrony niematerialnego dziedzictwa kulturowego w okresie sprawozdawczym	1
5	Liczba użytkowników, która odwiedziła stronę https://niematerialne.nid.pl w okresie sprawozdawczym	23 499
6	Liczba osób uczestniczących w szkoleniach, warsztatach dla depozytariuszy organizowanych przez NID w okresie sprawozdawczym	-

W okresie sprawozdawczym procedowano następujące wnioski dotyczące przejawów dziedzictwa niematerialnego zgłoszone do wpisania na Krajową listę niematerialnego dziedzictwa kulturowego:

- Boże Ciało z tradycją dywanów kwiatnych w Kluczu, Olszowej, Zalesiu Śląskim i Zimnej Wódce,
- Gdańska kultura carillonowa,
- Fajans włocławski – umiejętność malowania motywów kwiatowych na wyrobach fajansowych,
- Pisanie pisanek techniką batikową na Śląsku opolskim,
- Umiejętność wytwarzania naturalnych produktów mleczarskich.

Procedowano również wnioski do Krajowego rejestru dobrych praktyk:

- Ogólnopolski Festiwal Kapel i Śpiewaków Ludowych z Targami Sztuki Ludowej,

- Flis Wiślany – tradycyjna umiejętność żeglugi wiślanej wraz z umiejętnością budowy i użytkowania łodzi z drewna,
- Żabnicka Majówka.

Depozytariusze konsultowali się z ekspertami NID przy opracowywaniu wniosków o wpis ich tradycji na Krajową listę niematerialnego dziedzictwa kulturowego:

- Zwyczaj obdarowywania piernikami,
- Święcenie pokarmów w domach,
- Wypiek bysków i nowych latek na Kurpiach Zielonych,
- Sałasznictwo wołoskie,
- Chodzenie po Dunaju.

W marcu 2020 r. w ramach działań podejmowanych przez NID została podpisana umowa ze Stowarzyszeniem Wikimedia Polska, rozpoczynająca wspólny projekt edukacyjny pod nazwą „Żywa tradycja w Wikipedii”. Celem tego przedsięwzięcia jest zwiększenie widoczności niematerialnego dziedzictwa kulturowego na stronach polskich i zagranicznych Wikimediów oraz stworzenie możliwości oddolnej dokumentacji i inwentaryzacji dziedzictwa przez społeczności, grupy i osoby indywidualne będące jego depozytariuszami zgodnie z ideą Konwencji UNESCO w sprawie ochrony niematerialnego dziedzictwa kulturowego.

„Żywa tradycja w Wikipedii” jest projektem edukacyjno-badawczym, który zachęca przedstawicieli lokalnych wspólnot do opowiadania o dziedzictwie kulturowym przy użyciu technologii cyfrowych i polega na długofalowej pracy ze społecznością lokalną. Założono, że Wikipedia i inne jej projekty mogą stać się narzędziami do samodzielnego przekazywania wiedzy, uzupełnieniem przekazu międzypokoleniowego, a także jedną z form przeciwdziałania zagrożeniom dziedzictwa niematerialnego. Projekt uzyskał patronat honorowy Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego.

Planowane na pierwszą połowę 2020 r. szkolenia dla pięciu grup depozytariuszy – osób związanych z tradycjami wpisanymi na Krajową listę niematerialnego dziedzictwa kulturowego, działającymi w obszarze rzemiosła, sztuki ludowej i tradycji muzycznych – ze względu na sytuację epidemiczną zostały przełożone na drugą połowę roku.

Na początku roku w siedzibie NID odbyło się spotkanie z przedstawicielami Urzędu Patentowego, na którym omówiono możliwość wykorzystania mechanizmów prawnych służących ochronie patentowej do ochrony umiejętności związanych z tradycyjnym rzemiosłem. W wyniku spotkania podjęto decyzję o współpracy w zakresie stosowania i ochrony oznaczeń geograficznych.

Realizacja zadań statutowych nr 2, 4, 8, 9, 10, 11, 15.

10. Program dotacyjny NID „Wspólnie dla dziedzictwa”

Narodowy Instytut Dziedzictwa prowadzi program dotacyjny „Wspólnie dla dziedzictwa” służący dofinansowaniu projektów realizowanych przez stowarzyszenia i fundacje, których celem jest identyfikacja, dokumentacja i/lub upowszechnianie dziedzictwa kulturowego oraz jego wartości, a także sprzyjanie społecznemu zaangażowaniu w ochronę i opiekę nad dziedzictwem. Program jest realizowany w ramach działań ujętych w Krajowym programie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami na lata 2019-2022.

Tabela IX. Program dotacyjny NID „Wspólnie dla dziedzictwa”

Lp.	Nazwa miernika	Wartość
1	Budżet dotacji na 2020 r. do rozdysponowania na projekty	700 000
2	Liczba projektów zgłoszonych do naboru w 2020 r. /pozytywnie ocenionych formalnie/dofinansowanych	W trakcie naboru
3	Liczba zakończonych i rozliczonych w 2020 r. projektów	20

W okresie sprawozdawczym rozliczono dotację celową przyznaną na realizację programu w 2019 roku. W ramach edycji 2019 zostało przyznanych 30 dofinansowań, z czego 9 projektów zostało rozliczonych w ostatnim kwartale 2019 roku. W I półroczu 2020 r. rozliczono 20 projektów, a jedno z zadań nadal pozostaje nierozliczone. Opóźnienie w rozliczeniu ostatniego zadania wyniknęło z przeszkód w wymianie informacji i uzupełnieniu dokumentacji, powstałych w związku z wybuchem epidemii koronawirusa.

Działania niezbędne do uruchomienia nowej edycji programu na rok 2020 zostały rozpoczęte jeszcze w 2019 roku. Jednak z przyczyn niezależnych od NID (przedłużające się prace dotyczące budżetu Krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami na lata 2019-2022 na rok 2020 oraz wybuch epidemii), konieczne było przesunięcie ogłoszenia terminu naboru. Nowe warunki panujące w Polsce wymusiły wprowadzenie zmian w regulaminie Programu, który

ostatecznie został zaakceptowany przez ministra kultury i dziedzictwa narodowego na początku czerwca bieżącego roku. 9 czerwca ogłoszono nabór wniosków. Zostaną one rozpatrzone w ciągu miesiąca. Budżet programu na 2020 r. wynosi 700 000 zł.

Realizacja zadań statutowych nr 2, 8, 9, 10.

11. Prowadzenie internetowej bazy wiedzy z zakresu edukacji o dziedzictwie <https://edu.nid.pl>

1 lipca 2020 r. Narodowy Instytut Dziedzictwa uruchomił portal internetowy <http://edu.nid.pl>. Portal powstał jako realizacja jednego z zadań Krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami na lata 2019-2022, aby wesprzeć nauczycieli i edukatorów w ich pracy, jest również skarbnicą wiedzy dla rodziców, opiekunów i wszystkich szukających inspiracji i ciekawych pomysłów na zabawy z dziećmi czy warsztaty z młodzieżą i dorosłymi. Na portalu można znaleźć materiały o lokalnym dziedzictwie, filmy, scenariusze lekcji o architekturze czy nawet pomysły na gry terenowe. Udostępnione materiały podpowiedzą, jak zorganizować atrakcyjną wycieczkę, poznać najbliższą okolicę czy ciekawie spędzić czas w otoczeniu zabytków w gronie rodziny. Dostępna na stronie wyszukiwarka pozwala ograniczyć wybór do konkretnych rodzajów materiałów, tematyki i grupy docelowej. Na platformie dostępny jest również kalendarz wydarzeń. Udostępniane na platformie materiały zostały zebrane przez Narodowy Instytut Dziedzictwa we współpracy z ogólnopolskimi instytucjami kultury, muzeami i organizacjami pozarządowymi.

Tabela X. Portal internetowy <http://edu.nid.pl>.

Lp.	Nazwa miernika	Wartość
1	Liczba artykułów dodanych do bazy wiedzy edu.nid.pl w okresie sprawozdawczym	214
2	Liczba wszystkich artykułów opublikowanych w bazie wiedzy edu.nid.pl	214
3	Liczba partnerów NID współtworzących treści strony edu.nid.pl	40 (4)
4	Liczba użytkowników, którzy odwiedzili bazę wiedzy edu.nid.pl w okresie sprawozdawczym	-

W ramach przygotowań do uruchomienia portalu wysłano pismo zapraszające do współpracy do ponad 360 instytucji. Blisko 40 z nich brało czynny udział przy tworzeniu pierwszych treści na stronę, z czego cztery są wskazywane jako partnerzy projektu: Biuro Programu „Niepodległa”, Narodowy Instytut Polskiego

Dziedzictwa Kulturowego za Granicą POLONIKA, Brama Poznania ICHOT,
Fundacja PLENEROWNIA.

Realizacja zadań statutowych nr 8, 9, 10.

12. Europejskie Dni Archeologii

Europejskie Dni Archeologii odbyły się po raz pierwszy w 2019 roku, angażując w obchody aż 18 europejskich krajów. Okazały się wielkim sukcesem. W ramach pierwszej edycji EDA zorganizowano blisko 1 130 wydarzeń. Celem obchodów było propagowanie archeologii. Uczestnicy mieli okazję zobaczyć na co dzień niedostępne miejsca, od pracowni badawczych po czynne wykopaliska.

Wydarzenia, skierowane zarówno do dzieci jak i dorosłych, obejmowały warsztaty, pokazy, wycieczki oraz wiele innych atrakcji.

Narodowy Instytut Dziedzictwa podjął inicjatywę włączenia się Polski w obchody Europejskich Dni Archeologii w 2020 r. NID jako ogólnopolski patron zaprosił do udziału w obchodach EDA 17 placówek muzealnych, 11 uniwersytetów z wydziałami archeologii oraz 4 prywatnych organizacji. Odzew na zaproszenie do udziału w EDA wskazywały na duże zainteresowanie wydarzeniem. Z powodu pandemii ostatecznie w tegorocznej edycji EDA wzięło udział tylko 7 placówek muzealnych i 1 uniwersytet. Zorganizowanych zostało łącznie 9 wydarzeń.

Realizacja zadań statutowych nr 8, 9, 10.

13. Aktywność w mediach społecznościowych i strony internetowe

Działania popularyzujące ochronę dziedzictwa kulturowego podejmowane przez NID są skierowane w dużej mierze do użytkowników Internetu. Pierwszą platformą kontaktu pomiędzy osobami zainteresowanymi szeroko pojętą tematyką dziedzictwa kulturowego a Instytutem jest strona www.nid.pl.

Ponadto Narodowy Instytut Dziedzictwa zarządza i administruje następującymi portalami tematycznymi:

1. www.zabytek.pl – portal umożliwiający dostęp do opisów, cyfrowych wizerunków (zdjęć, filmów i modeli 3D) wybranych zabytków oraz informacji o ich lokalizacji;
2. edd.nid.pl – portal poświęcony Europejskim Dniom Dziedzictwa;

3. niematerialne.nid.pl – portal poświęcony niematerialnemu dziedzictwu kulturowemu;
4. samorząd.nid.pl – portal skierowany do przedstawicieli samorządów, będący bazą praktycznej i rzetelnej wiedzy na temat zarządzania dziedzictwem w gminach;
5. www.krajobrazmojegomiasta.pl – portal poświęcony kampanii społecznej „Krajobraz Mojego Miasta”;
6. www.park-muzakowski.pl – portal poświęcony Parkowi Mużakowskiemu
7. swiatowedziedzictwo.nid.pl – portal zawierający informacje na temat światowego dziedzictwa w Polsce;
8. mapy.zabytek.gov.pl – portal umożliwiający analizowanie danych przestrzennych zabytków nieruchomości i archeologicznych wpisanych do rejestru;
9. cumulus.zabytek.gov.pl – portal umożliwiający przeglądanie chmur punktów pochodzących ze skaningu laserowego.

W związku ze stanem epidemii wprowadzonym w Polsce w marca br. działalność Narodowego Instytut Dziedzictwa w pierwszym półroczu 2020 r. została dostosowana do nowych warunków. Większość akcji popularyzujących dziedzictwo była skierowana do społeczności skupionych na portalach internetowych. Dlatego została zintensyfikowana częstotliwość publikowania postów na profilach mediów społecznościowych administrowanych przez NID: na Facebooku i na Instagramie. W okresie sprawozdawczym na głównym fanpage’u NID na Facebooku opublikowano 309 postów. Były one podzielone na serie tematyczne, np. zabytki na górskich szlakach, zabytkowe uzdrowiska, nieoczywiste zabytki, ciekawy detal, zabytki z perspektywy wody itp. Zorganizowano również akcje mające na celu zaangażowanie internautów w odkrywanie dziedzictwa, np. „Zabytkowe wspomnienia” czy #OknoNa#4stronyDziedzictwa.

Na profilu NID na Instagramie opublikowano 89 postów. W okresie sprawozdawczym strony internetowe były odwiedzane:

- www.nid.pl: blisko 180 000 razy (liczba sesji) (dla porównania: w całym 2019 r. ok. 147 000),
- zabytek.pl: blisko 545 000 (dla porównania: w całym 2019 r. ok. 308 000)

- Fanpage NID na Facebooku ma 20 450 fanów,
- Liczba wyświetleń filmów na kanale YouTube TV NID wyniosła 462 269 (dla porównania: w całym 2019 r. ok. 203 000),
- Instagram NID obserwuje 1 545 osób.

Realizacja zadania statutowego nr 8.

C. Priorytet – Gromadzenie i upowszechnianie wiedzy o dziedzictwie kulturowym

1. Gromadzenie i udostępnianie dokumentacji rejestru i ewidencji zabytków

W Narodowym Instytucie Dziedzictwa jest gromadzona i opracowywana dokumentacja rejestru oraz ewidencji zabytków. W skład dokumentacji rejestrowej wchodzi decyzje administracyjne wydawane przez wojewódzkich konserwatorów zabytków, wpisujące zabytki do rejestru i stanowiące o ich ochronie prawnej. Są to także decyzje zmieniające i wyjaśniające wpisy do rejestru, sprostowania oraz zmiany numerów rejestru, a także decyzje wydawane przez ministra kultury i dziedzictwa narodowego dotyczące skreśleń lub odmowy skreślenia zabytku z rejestru.

Krajowa ewidencja zabytków obejmuje karty ewidencyjne zabytków architektury i budownictwa, karty cmentarzy, ewidencję parkową, teczki urbanistyczne, karty ewidencyjne zabytków ruchomych techniki oraz dzieł sztuki i rzemiosła artystycznego, koperty organowe, a także dokumentację stanowisk archeologicznych AZP. Wszystkie te materiały są opracowywane, wpisywane do bazy danych, sukcesywnie digitalizowane i udostępniane.

Tabela XI. Gromadzenie dokumentacji rejestru i ewidencji zabytków.

Lp.	Nazwa miernika	Dokumentacja rejestru zabytków	Krajowa ewidencja zabytków	Ewidencja grobów i cmentarzy wojennych
1.	Liczba przyjętych i opracowanych dokumentów w okresie sprawozdawczym	626	8633	0
2	Stan zbioru dokumentów	75 818	1 801 009	0
3	Liczba udostępnionych dokumentów w okresie sprawozdawczym	0	6 754	0

Realizacja zadania statutowego nr 12.

2. Tworzenie dokumentacji dot. zabytków

W pierwszym półroczu 2020 r. w ramach wspierania wojewódzkich konserwatorów zabytków planowano kontynuację inwentaryzacji i wykonanie kart ewidencyjnych dla wyznaczonych wcześniej obiektów. Jednak z powodu panującej epidemii oraz braku możliwości fizycznego dostępu do inwentaryzowanych obiektów, działania te przełożono na drugą połowę 2020 r.

Realizacja zadań statutowych nr 1, 7, 11, 12.

3. Ewidencjonowanie badań archeologicznych realizowanych na terenie kraju

W pierwszym półroczu 2020 r. do Narodowego Instytutu Dziedzictwa wpłynęło ok. 5 000 decyzji o pozwoleniu na prowadzenie badań archeologicznych. Do bazy danych (Access) wprowadzono informacje z 750 dokumentów.

Ponadto NID przyjmuje opracowania wyników badań archeologicznych realizowanych w związku z budową dróg krajowych i autostrad. W pierwszym półroczu 2020 r. wpłynęły 3 nowe opracowania. Łączny zasób opracowań wyników badań archeologicznych przekazanych do NID stanowi 2 695 opracowań (92,60 m.b.).

Realizacja zadania statutowego nr 12.

4. Prowadzenie elektronicznego systemu danych o zabytkach, w tym uczestnictwo w infrastrukturze informacji przestrzennej

W okresie sprawozdawczym Narodowy Instytut Dziedzictwa aktualizował dane przestrzenne na platformie publikacyjnej dostępnej dla każdego użytkownika Internetu – Portalu Mapowym <https://mapy.zabytek.gov.pl>. Kontynuowano prace nad repozytorium skanowanej dokumentacji rejestrowej, na podstawie której zaktualizowano bazy danych geoprzestrzennych o zabytkach. Dostęp do repozytorium cyfrowego dokumentacji rejestrowej jest możliwy dla zautoryzowanych użytkowników (pracowników Narodowego Instytutu Dziedzictwa, Departamentu Ochrony Zabytków MKiDN, Departamentu Funduszy i Spraw Europejskich, funkcjonariuszy Policji zajmujących się ochroną zabytków archeologicznych, Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN, jednego Powiatowego

Konserwatora Zabytków oraz trzynastu Wojewódzkich Urzędów Ochrony Zabytków, którzy podjęli współpracę z NID w zakresie aktualizacji repozytorium cyfrowej dokumentacji rejestru zabytków).

W 2020 r. w ramach utrzymania i rozwoju bazy prowadzono ciągłą digitalizację rejestru zabytków nieruchomych, ruchomych i archeologicznych, a także danych o miejscach światowego dziedzictwa i pomnikach historii. Proces digitalizacji realizowany w NID polega na skanowaniu analogowych kopii dokumentacji rejestru i ewidencji zabytków, a następnie na podstawie interpretacji treści dokumentów tworzenie wektorowych, cyfrowych obiektów przestrzennych reprezentujących zabytki w bazie danych GIS.

Tabela XII. Prowadzenie elektronicznego systemu danych o zabytkach.

Lp.	Nazwa miernika	Miejsca światowego dziedzictwa	Pomniki Historii	Rejestru zabytków	Krajowa ewidencja zabytków	Ewidencja grobów i cmentarzy wojennych	Razem
1	Liczba zeskanowanych i wprowadzonych do bazy dokumentów w okresie sprawozdawczym	0	0	573	309 576	0	310 149
4	Liczba zeskanowanych dokumentów zgromadzonych w bazie danych, w tym: zabytki nieruchome zabytki ruchome zabytki nieruchome archeologiczne	0	0	112 625	356 840	0	469 465
				78 030	43 948		
				22 589	0		
				12 006	312 892		
5	Liczba rekordów opisujących dokumenty dodanych do bazy danych (MultiArch) w okresie sprawozdawczym	nd	nd	3 676	18 149	nd	21 825
6	Liczba rekordów opisujących dokumenty w bazie danych (MultiArch)	nd	nd	243 694	576 591.	nd	820 285
7	Liczba obiektów przestrzennych reprezentujących zabytki dodanych do bazy GIS w okresie sprawozdawczym	0	0	276	10 677	0	10 953
8	Liczba obiektów przestrzennych reprezentujących zabytki w bazie GIS, w tym: zabytki nieruchome zabytki nieruchome archeologiczne	36	154	99 596	11 165	0	110 951
				91 763	783		
				7 833	9 894		

Tworzona w NID Centralna Baza Danych o Zabytkach zawiera informacje o obiektach wpisanych do rejestru zabytków, obiektach skreślonych z rejestru zabytków, obiektach znajdujące się w krajowej ewidencji zabytków, a także obiektach uznanych za pomniki historii i miejscach światowego dziedzictwa.

Na geoportalu służącym do szerokiego udostępniania w internecie danych o zabytkach gromadzonych z Centralnej Bazy Danych o Zabytkach nie są publikowane informacje o obiektach skreślonych z rejestru oraz obiektach, których decyzje o wpisie do rejestru zostały uchylone. Na geoportalu nie są również na razie publikowane dane dotyczące ewidencji zabytków oraz ewidencji grobów i cmentarzy wojennych. Po rozbudowie systemu informatycznego także i te obiekty zostaną uwzględnione na stronach www.mapy.zabytek.gov.pl i www.zabytek.pl. Aktualizacja danych na geoportalu odbywa się w cyklach półrocznych. Na koniec czerwca 2020 r. na geoportalu NID zostało opublikowanych 77 proc. danych dostępnych w Centralnej Bazy Danych o Zabytkach.

Aktualizowane co pół roku dane w postaci zestawień statystycznych oraz wykazów zabytków wpisanych do rejestru, od grudnia 2016 r. są dostępne również na portalu <https://dane.gov.pl/institution/64,narodowy-instytut-dziedzictwa>). Obecnie na portalu publikowanych jest 7 zbiorów danych.

Dane zgromadzone w Centralnej Bazy Danych o Zabytkach są udostępniane do celów naukowych oraz podmiotom publicznym na podstawie art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 4 marca 2010 r. o infrastrukturze informacji przestrzennej (tekst jedn. Dz. U. z 2017 r., poz. 1382) i na warunkach określonych w art. 15 ust. 1 ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (tekst jedn. Dz. U. z 2019 r., poz. 700 z późn. zm.). W okresie sprawozdawczym do Narodowego Instytutu Dziedzictwa wpłynęło 17 wniosków o udostępnienie danych, z czego 16 zostało rozpatrzonych pozytywnie.

Realizacja zadań statutowych nr 11, 12, 13.

6. Prowadzenie archiwum NID

Archiwum NID istnieje od 1962 roku. Zasób archiwalny obejmuje spuścizny, materiały użyczone po byłym Przedsiębiorstwie Państwowym Pracowni Konserwacji Zabytków, zbiory fotograficzne oraz dokumentację archiwum zakładowego.

Tabela XIII. Archiwum NID.

Lp.	Nazwa miernika	Zasób centralnego archiwum NID	Zasób regionalnych archiwów NID
1	Liczba jednostek archiwalnych/metrów bieżącej dokumentacji przyjętej do archiwum w okresie sprawozdawczym	0	0

3	Liczba jednostek archiwalnych dokumentacji opracowanej i zewidencjonowanej w okresie sprawozdawczym	25	1 394
5	Liczba osób korzystających z zasobów archiwalnych NID w okresie sprawozdawczym	53	155

W pierwszym półroczu 2020 r. zarchiwizowano 13 m.b. dokumentacji. W ramach spuścizn znajdujących się w zasobie NID opracowano 1 300 planów, 959 stron rękopisu, 11 185 negatywów oraz 1 799 zdjęć. Ponadto przepakowano i uporządkowano 31 m.b. dokumentacji, 8 tubusów dokumentacji PP PKZ. W ramach dokumentacji PP PKZ znajdującej się w zasobie NID spisano 1 419 j.a. oraz sprawdzono poprawność wykonania 10 spisów. W ramach zbiorów fotograficznych NID zinwentaryzowano 1 100 negatywów. W okresie sprawozdawczym udostępniono 208 j.a. Wykonano 792 zdjęcia cyfrowe i reprodukcje, 2 979 skanów oraz opracowano graficznie 1 057 plików.

Realizacja zadania statutowego nr 11.

D. Działalność NID obejmująca zakresy kilku priorytetów

1. Krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami na lata 2019-2022

Program został przyjęty uchwałą Rady Ministrów 13 sierpnia 2019 r., a następnie ogłoszony w „Monitorze Polskim” 11 września 2019 r. (MP z 2019 r., poz. 808).

Program ma na celu realizację przepisu art. 84 w związku z art. 86 ust. 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. z 2018 r. poz. 2067, z późn. zm.) i jest głównym dokumentem strategicznym określającym cele administracji rządowej oraz podległych jej służb i instytucji w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, a także zapewnia środki służące do realizacji wyznaczonych celów.

8 października 2019 r. minister kultury i dziedzictwa narodowego powołał dyrektora Narodowego Instytutu Dziedzictwa na Koordynatora Programu (Dziennik Urzędowy MKiDN z 2019 r., poz. 98).

Ze względu na opóźnienie przyznania środków finansowych na realizację Programu oraz wybuch epidemii, konieczne stało się zrewidowanie wszystkich dotychczasowych założeń związanych z wdrażaniem Programu.

Powyższe czynniki spowodowały, że realizacja większości zadań zaplanowanych na pierwsze półrocze 2020 r. miała charakter wyłącznie przygotowawczy.

Działania zrealizowane w pierwszej połowie 2020 r. w ramach Programu:

- wykonano opracowanie: „Czernina gm. Góra pow. górowski – studium ochrony wartości kulturowych”,

- 10 czerwca 2020 r. ogłoszono konkurs Generalnego Konserwatora Zabytków „Samorząd dla dziedzictwa”. Jego celem jest promocja i upowszechnianie najlepszych wzorców w zakresie opracowywania, wdrażania i realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami, o którym mowa w art. 87 ust. 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Konkurs jest adresowany do gmin, które właściwie korzystając z możliwości jakie daje instytucja gminnego programu opieki nad zabytkami, zrealizowały działania i zadania służące ochronie i zachowaniu wartości dziedzictwa kulturowego przy jednoczesnym zaprogramowaniu zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego gminy w oparciu o efektywne wykorzystanie potencjału zasobów dziedzictwa kulturowego. Termin nadsyłania zgłoszeń upłynął 30 czerwca 2020 roku. Do konkursu zgłoszono 35 gminnych programów opieki nad zabytkami,

- przygotowano nowy portal edukacyjny <http://edu.nid.pl>, którego celem jest upowszechnianie wiedzy o szeroko pojętym dziedzictwie i jego wartościach.

Adresatami treści opublikowanych na portalu są nauczyciele i edukatorzy.

Uruchomienie portalu zaplanowano na 1 lipca 2020 r. (więcej informacji nt. portalu: Priorytet 2 pkt: 11),

- 9 czerwca 2020 r. ogłoszono nabór wniosków do programu „Wspólnie dla dziedzictwa” (więcej informacji: Priorytet 2 pkt. 10).

Celem strategicznym programu jest wzrost świadomości społecznej w zakresie roli i wartości dziedzictwa kulturowego, a także wzrost społecznego zaangażowania w proces ochrony i opieki nad nim. O dofinansowanie w ramach programu mogą ubiegać się fundacje i stowarzyszenia. Termin nadsyłania zgłoszeń upływa 9 lipca 2020 roku.

Realizacja zadań statutowych nr 1, 2, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 17.

2. Centrum Kompetencyjne ds. digitalizacji zabytków

W ramach realizacji zadań Centrum Kompetencyjnego w dziedzinie digitalizacji zabytków w I połowie 2020 r. zostały wykonane opracowania inwentaryzacyjne 4 obiektów drewnianych wpisanych na Listę światowego dziedzictwa UNESCO –

kościół w Haczowie, Dębnie i Sękowej oraz cerkwi w Radrużu (łącznie 40 rysunków inwentaryzacyjnych prezentujących przekroje, rzuty kondygnacji i widoki elewacji). Opracowanie wykonano na podstawie materiałów, które powstały podczas realizacji projektów w ramach programu „Kultura Cyfrowa”. Efekty inwentaryzacji zostaną udostępnione na portalu www.zabytek.pl.

W omawianym okresie w ramach działalności Centrum Kompetencyjnego została również wykonana walidacja efektów czterech projektów zrealizowanych z dofinansowaniem programu MKiDN „Kultura Cyfrowa”: „Średniowieczne kolekcje Warmii i Mazur”, „Wirtualnym szlakiem pochylni Kanału Elbląskiego”, „Digitalizacja, opracowanie oraz udostępnianie zabytków sakralnych za pośrednictwem portalu Świątynia3D.pl” oraz „Digitalizacja parafii św. Wojciecha w Wąwolnicy”.

Realizacja zadań statutowych nr 1, 10, 13, 17.

3. Digitalizacja i udostępnianie cyfrowych dóbr kultury – zabytków oraz grobów i cmentarzy wojennych

Celem projektu jest cyfrowe odwzorowanie analogowych zasobów pozostających w dyspozycji Narodowego Instytutu Dziedzictwa dotyczących wszystkich obiektów wpisanych do Krajowej Ewidencji Zabytków (zabytki nieruchome i stanowiska archeologiczne) oraz kart ewidencyjnych grobów i cmentarzy wojennych gromadzonych przez urzędy wojewódzkie, a następnie powszechne udostępnienie za pośrednictwem sieci Internet.

Projekt zakłada poddanie digitalizacji co najmniej 697 984 szt. dokumentów wraz z opatrzeniem właściwymi metadanymi opisowymi oraz odwzorowanie przestrzenne na mapie obiektów, których dotyczy dokumentacja poprzez proces wektoryzacji.

W efekcie realizacji projektu powstanie rozbudowana dziedzinowa baza danych o obiektach zabytkowych, grobach i cmentarzach wojennych oraz teleinformatyczny system gromadzenia i udostępniania danych. Informacje dotyczące tych obiektów będą upowszechniane za pośrednictwem portali zarządzanych przez Narodowy Instytut Dziedzictwa: www.zabytek.pl oraz www.mapy.zabytek.gov.pl.

W efekcie realizacji projektu zostanie zapewniony powszechny dostęp do zasobu stanowiącego dziedzictwo kulturowe Polski, ogółowi społeczeństwa, a także na potrzeby badań społecznych, aktywności turystyczno-kulturalnej oraz działalności gospodarczej w określonych branżach. Otwarty dostęp do informacji w zakresie dokumentacji dotyczącej zabytków oraz grobów i cmentarzy wojennych ułatwi poza tym wykonywanie działań statutowych przez organy i instytucje realizujące zadania w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami bądź promocji kultury. Ponadto, utrwalenie danych w wersji cyfrowej zapewni ich ochronę oraz trwałe zachowanie. Projekt zakłada realizację działań w okresie od 28 stycznia 2019 r. do 26 stycznia 2022 roku. W tym czasie zostaną wykonane zadania w zakresie skanowania dokumentacji wraz z opatrzeniem wersji cyfrowej metadanymi, odwzorowania obiektów przestrzennych w wyniku wektoryzacji, rozbudowy systemu teleinformatycznego służącego gromadzeniu i udostępnianiu posiadanych zasobów oraz zadania związane z wdrażaniem i zarządzaniem projektem i jego promocją.

Wartość projektu została ustalona na poziomie 37 264 029,10 zł, z czego 31 536 547,82 zł będzie pochodzić z budżetu Unii Europejskiej, na podstawie umowy o dofinansowanie nr POPC.02.03.02-00-0017/18-00 z dnia 28 stycznia 2019 r. w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa, Oś Priorytetowa II – E-administracja i otwarty rząd, Działanie 2.3 – Cyfrowa dostępność i użyteczność informacji sektora publicznego, Poddziałanie 2.3.2 – Cyfrowe udostępnianie zasobów kultury.

W pierwszym półroczu 2020 r. były wykonywane przede wszystkim działania dotyczące realizacji prac digitalizacyjnych oraz programistycznych w zakresie rozbudowy istniejącego systemu gromadzenia i udostępniania danych o zabytkach. W ramach prac cyfryzacyjnych 175 635 szt. dokumentów zostało zeskanowanych i opisanych metadanymi, natomiast 91 265 szt. zostało zwektoryzowanych (odwzorowanych przestrzennie na mapie).

W działaniu dotyczącym rozwoju systemu gromadzenia i udostępniania danych o zabytkach zakończono etapy I (polegający na organizacji realizacji usługi) oraz II

(dotyczący przeprowadzenia analizy rozwiązań i implementacji wersji pilotażowej systemu). Trwa realizacja etapu III – rozbudowa systemu.

W trybie ciągłym jest realizowana usługa kolokacji sprzętu niezbędnego do właściwego funkcjonowania systemu oraz do gromadzenia danych.

Realizacja zadań statutowych nr 11, 12, 13, 17.

4. Program identyfikacji i oznakowania cmentarzy żydowskich na terenie RP

Prace NID w ramach programu identyfikacji i oznakowania cmentarzy żydowskich na terenie RP w pierwszej połowie 2020 r. objęły 6 kierunków działań:

- Wypracowanie wraz z Fundacją Ochrony Dziedzictwa Żydowskiego (FODZ) możliwości oznakowania cmentarzy żydowskich bez zaangażowania finansowego NID, z udziałem władz samorządowych i lokalnych działaczy z wykorzystaniem tablic będących w dyspozycji NID.
- Aktualizacja danych w bazie cmentarzy żydowskich (EXCEL) na podstawie informacji z FODZ, Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN, Komisji Rabinicznej ds. Cmentarzy, Fundacji Dziedzictwa Kulturowego, Związku Gmin Wyznaniowych Żydowskich i nowych wpisów do rejestru zabytków.
- Wypracowanie współpracy POLIN-NID w dziedzinie edukacji i promocji programu upamiętnienia cmentarzy w ramach projektu „Żydowskie Dziedzictwo Kulturowe” dofinansowanego ze środków Mechanizmu Finansowego EOG 2014-2021 oraz ze środków budżetu państwa w ramach Programu „Kultura”.
- Prace nad wytycznymi dotyczącymi grodzienia cmentarzy żydowskich. Rozpoznanie form konstrukcyjnych istniejących ogrodzeń na podstawie literatury oraz materiałów z weryfikacji NID, materiałów Yad Vashem – The World Holocaust Remembrance Center.
- Kwerendy i opiniowanie na wnioski DOZ i WUOZ związane z problemami dewastacji cmentarzy żydowskich oraz inwestycji na cmentarzach lub w ich sąsiedztwie.

- Kwerenda mająca na celu określenie problemów związanych z programem budowy ogrodzeń na cmentarzach żydowskich w ramach europejskiego programu ESJF -EUROPEAN JEWISH CEMETERIES INITIATIVE

Realizacja zadań statutowych nr 1, 4, 7, 8, 10, 11, 17.

5. Współpraca międzynarodowa

19 czerwca br. odbyło się spotkanie zdalne zarządu EAC (Europae Archaeologiae Consilium), podczas, którego pracowano nad wersją 2 wytycznych dotyczących selekcji dokumentacji i źródeł archeologicznych w ramach grupy roboczej EAC Archaeological Archives.

Ze względu na ograniczenia wynikające z epidemii COVID-19 spotkania innych organizacji eksperckich, w których uczestniczą przedstawiciele NID (UE Strategy for Baltic Sea Region, European Heritage Legal Forum, European Heritage Heads Forum, Council of Europe Working Group on HEREIN National Reports) zostały odwołane lub przeniesione na późniejszy termin

Realizacja zadania statutowego nr 1, 15, 16.

6. Międzynarodowa Podyplomowa Letnia Szkoła „Akademia Nieświeska”

W okresie sprawozdawczym trwały przygotowania do uruchomienia kolejnej edycji Międzynarodowej Podyplomowej Letniej Szkoły „Akademia Nieświeska”, która tradycyjnie rozpoczyna się w maju. Wybuch epidemii spowodował wstrzymanie prac i przełożenie planowanych spotkań na późniejszy termin.

E. Aneksy

Tabela XIV. Udział pracowników i przedstawicieli NID w konferencjach.

Nazwisko i imię	Tytuł, termin i miejsce konferencji	Tytuł wystąpienia/referatu
Mączyński Dominik	„Drewno w architekturze – Wood in architecture”, 31 stycznia, Kraków	Gotyckie wieżby katedry Notre Dame w Paryżu – badania drewna po pożarze
Chabiera Aleksandra	„Z tradycją w przyszłość – budowanie tożsamości w oparciu o lokalne dziedzictwo” 12 lutego, Uniejów	Rola instytucji kultury w wykorzystaniu lokalnego dziedzictwa
Renata Stachańczyk, Katarzyna Balik, Magdalena Lisowska	„Rewitalizacja i zarządzanie parkami historycznymi”, 27 maja, wideokonferencja	Dorobek Narodowego Instytutu Dziedzictwa w zakresie zarządzania parkami zabytkowymi. Park Tężniowy w Ciechocinku, Park Mużakowski
Maciej Świątkowski, Katarzyna Balik	„Rewitalizacja i zarządzanie parkami historycznymi”, 27 maja, wideokonferencja	Miejsce i znaczenie wytycznych konserwatorskich w procesie rewaloryzacji parku zabytkowego na przykładzie parku w Lubostroniu

Tabela XV. Artykuły i opracowania pracowników NID.

Nazwisko i imię	Tytuł i numer czasopisma lub tytuł publikacji	Tytuł referatu lub artykułu, opracowanie publikacji
Joanna Banik	Katalog	„Pisanie pisanek techniką batikową na Śląsku Opolskim
Joanna Banik	Katalog	„Procesja Bożego Ciała z tradycją kwietnych dywanów w Kluczu, Olszowej, Zalesiu Śląskim i Zimnej Wódce”
Paweł Filipowicz	„Zawód architekt”, nr 73, maj-czerwiec 2020 r.	„Z:ABYTKI”
Andrzej Laskowski	Strona internetowa www.nid.pl	„NON OMNIS MORIAR Krzysztof Penderecki – geniusz nie tylko muzyki”
Katarzyna Latocha	Katalog	„Ratusz w Oleśnie”
Wioletta Łabuda-Iwaniak	„Spotkania z Zabytkami”, nr 5-6, 2020	„Europejskie Dni Dziedzictwa 2020”
Roman Marcinek	Wystawa nt. pomników historii eksponowana na lotnisku Chopina i na dworcach PKP	40 not nt. zabytków będących pomnikami historii
Roman Marcinek	„Ochrona Zabytków”, nr 1, 2020	„Układ przestrzenno-parkowy w Wiązownicy Kolonii”
Roman Marcinek	„Słownik biograficzny konserwatorów polskich”	Opracowanie 10 biogramów
Zbigniew Myczkowski	„Krajobrazy Europy – Krajobraz jako wyraz idei wartości”, red. Alina Drapella-Hermansdorfer, Oleg Mycak Martyna Surma, Wrocław 2020	„Program ochrony krajobrazu kulturowego Polski. Krajobrazy niezwykłe – krajobrazy ginące”.
Teresa Palacz	Strona internetowa www.nid.pl	„Wielkopolskie zwyczaje i obrzędy Wielkanocne”
Tomasz Woźniak	Strona internetowa www.nid.pl	„Uzdrowisko Krzeszowice”

Tabela XVI. Jesteśmy potrzebni (NID w liczbach).

Liczba wydanych opinii specjalistycznych	105
Liczba zaopiniowanych wniosków o uznanie zabytku za pomnik historii	1
Liczba artykułów napisanych przez pracowników NID	13
Liczba wystąpień pracowników NID na konferencjach krajowych	7
Liczba standardów, wytycznych, zaleceń opracowanych przez NID	1
Liczba projektów dofinansowanych w 2020 r. w ramach programu „Ochrona zabytków archeologicznych”	34
Liczba zakończonych i rozliczonych w 2020 r. projektów w ramach programu „Wspólnie dla dziedzictwa”	20
Liczba wydanych przez NID publikacji	3
Liczba osób przeszkolonych przez NID	225
Liczba użytkowników, którzy odwiedzili bazę wiedzy samorząd.nid.pl w okresie sprawozdawczym	42 000
Liczba zabytków mających swoją reprezentację na zabytek.pl	84 157
Liczba zdjęć opublikowanych na zabytek.pl	72 243
Liczba zobrażeń 3D (cumulus/modele) opublikowanych na zabytek.pl	63
Liczba filmów opublikowanych na zabytek.pl	82
Liczba użytkowników odwiedzających zabytek.pl w okresie sprawozdawczym	544 482
Stan zbioru dokumentów rejestru i ewidencji zabytków zgromadzonych w NID	1 876 827
Liczba zeskanowanych dokumentów zgromadzonych w bazie danych	469 465
Liczba rekordów opisujących dokumenty rejestru i ewidencji zabytków w bazie danych	820 285.
Liczba obiektów przestrzennych reprezentujących zabytki w bazie GIS	110 951
Liczba udostępnionych dokumentów rejestru i ewidencji zabytków w okresie sprawozdawczym	6 754
Liczba jednostek archiwalnych dokumentacji udostępnionych w okresie sprawozdawczym	108
Liczba woluminów będących na stanie biblioteki NID	116 026
Liczba osób, które skorzystały z biblioteki NID w okresie sprawozdawczym	151

Liczba osób, które skorzystały z katalogu bibliotecznego online	5 187
Liczba wszystkich artykułów opublikowanych w bazie wiedzy edu.nid.pl	214
Liczba nowych elementów, które zostały wpisane na Krajową listę niematerialnego dziedzictwa kulturowego w okresie sprawozdawczym	4
Liczba nowych elementów, które zostały wpisane do Rejestru Dobrych Praktyk w okresie sprawozdawczym	1
Liczba użytkowników, którzy odwiedzili stronę https://niematerialne.nid.pl w okresie sprawozdawczym	23 499
Liczba użytkowników, którzy odwiedzili stronę internetową https://edd.nid.pl w okresie sprawozdawczym	45 359
Liczba użytkowników, którzy odwiedzili stronę internetową www.nid.pl w okresie sprawozdawczym	ok. 180 000
Liczba postów opublikowanych na Facebooku w okresie sprawozdawczym	392